

İKİNCİ BÖLÜM KARAR

MEHMET HANİFİ BAKİ BAŞVURUSU

Başvuru Numarası : 2017/36197
Karar Tarihi : 27/6/2018

Başkan : Engin YILDIRIM
Üyeler : Osman Alifeyyaz PAKSÜT
Muammer TOPAL
M. Emin KUZ
Rıdvan GÜLEÇ
Raportör : Nahit GEZGİN
Başvurucu : Mehmet Hanifi BAKİ

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, tutuklu olarak konulan ceza infaz kurumunda kalabalık odada tutulma nedeni ile kötü muamele yasağının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 9/10/2017 tarihinde yapılmıştır.
3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.
4. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

5. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle olaylar özetle şöyledir:
6. Türkiye 15 Temmuz 2016 gecesi silahlı bir darbe teşebbüsüyle karşı karşıya kalmış ve Bakanlar Kurulu tarafından ülke genelinde 21/7/2016 tarihinden itibaren doksan gün süreyle olağanüstü hâl (OHAL) ilan edilmesine karar verilmiştir. Darbe teşebbüsüne ilişkin süreç, OHAL ilanı, OHAL döneminin gerektirdiği tedbirlere ilişkin detaylı açıklamalar Anayasa Mahkemesinin *Aydın Yavuz ve diğerleri* ([GK], B. No: 2016/22169, 20/6/2017, §§ 12-20, 47-66) kararında yer almaktadır.
7. Söz konusu kararda da belirtildiği üzere 15 Temmuz darbe teşebbüsü sırasında ve sonrasında ülke genelinde Cumhuriyet başsavcılıklarının talimatı ile darbe girişimiyle bağlantılı ya da doğrudan darbe girişimiyle bağlantılı olmasa bile terör örgütü (Fetullahçı Terör Örgütü/Paralel Devlet Yapılanması, FETÖ/PDY) ile bağlantılı olduğu değerlendirilen çok sayıda kişi hakkında soruşturma başlatılmıştır. Bu

soruşturmalar kapsamında aralarında çok sayıda yargı mensubunun da bulunduğu pek çok kamu görevlisi ve ayrıca sivil kişi hakkında yakalama ve gözaltına alma tedbirleri uygulanmış; bu kişilerin önemli bir bölümü mahkeme kararıyla tutuklanmıştır (*Aydın Yavuz ve diğerleri*, § 51).

8. Adalet Bakanlığı verilerine göre FETÖ/PDY soruşturmaları kapsamında 13/6/2017 tarihi itibarıyla hakkında soruşturma yürütülen kişi sayısı 161.785'tir. Bu kişilerden 47.136'sı adli kontrol tedbiri uygulanarak, 13.497'si ise herhangi bir koruma tedbiri uygulanmaksızın serbest bırakılmıştır. Hakkında tutuklama tedbiri uygulanan kişi sayısı ise 50.436'dır. Öte yandan 8.359 kişi tutuklama tedbiri uygulandıktan bir süre sonra tahliye edilmiştir (*Aydın Yavuz ve diğerleri* § 52).

9. 15 Temmuz darbe teşebbüsü öncesinde Adana'da hâkim olan başvuru, darbe teşebbüsünün bir gün sonrasında FETÖ/PDY üyesi olduğu gerekçesiyle tutuklanmış ve 29/7/2016 tarihinde Osmaniye 1 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna (Ceza İnfaz Kurumu) nakledilerek burada tutulmaya başlanmıştır.

10. Başvurucu tutulmakta olduğu odada kalan kişi sayısının fazlalığı nedeniyle koşulların uygun olmadığından şikâyet ederek odadaki kişi sayısının azaltılması talebiyle İnfaz Hâkimliğine (Hâkimlik) başvurmuştur. Hâkimlik 18/7/2017 tarihli kararı ile başvuru talebini reddetmiştir. Karar gerekçesi şöyledir:

"Tutuklu/hükümlü dilekçesinde tutuklu bulunduğu odada kişi sayısının fazla olduğu ve azaltılmasının talep edildiği anlaşılmıştır.

Ceza infaz kurumunun yazıları ve eklerinde bulunan belgelerin incelenmesinde; Ceza infaz kurumlarının aşırı kalabalık olması sebebiyle bu durumun yaşandığı bildirilmiştir.

Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda tutuklu bulunanların barındırılması ile ilgili yapılan planlama doğrultusunda koşu yerleştirilmesinin Osmaniye 1 Nolu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğüne yapıldığı uygulandığı ve ülkede yaşanan son günlerdeki olaylar sebebiyle tutuklu sayısının çok fazla olması ve ceza infaz kurumunun kapasitesi göz önünde bulundurularak tutuklunun talebinin reddine dair aşağıdaki şekilde hüküm kurulmuştur."

11. Başvurucunun Hâkimlik kararına itirazı, Osmaniye 2. Ağır Ceza Mahkemesinin (Ağır Ceza Mahkemesi) 28/9/2017 tarihli kararıyla kesin olarak reddedilmiştir. Kararın gerekçesi şöyledir:

"Tutuklu hakkındaki disiplin dosyasının incelenmesinde; tutuklu Mehmet Hanifi Baki'nin odadaki kişi sayısına itiraz ettiği, itirazı üzerine Osmaniye İnfaz Hakimliğinin 18/07/2017 tarih, 2017/2775 esas ve 2017/2979 karar sayılı kararı ile tutuklu sayısının çok fazla olması ve ceza infaz kurumunun kapasitesi nedeniyle talebinin reddine karar verildiği, infaz Hakimliği kararına tutuklu tarafından itiraz edildiği anlaşılmıştır.

Tutuklu hakkındaki dosya ve itiraz dilekçesi bir bütün olarak değerlendirildiğinde; her ne kadar tutuklu tarafından Osmaniye İnfaz Hakimliğinin 18/07/2017 tarih, 2017/2775 esas ve 2017/2979 karar sayılı kararına itiraz edilmiş ise de; itiraza konu kararda usul ve yasaya aykırı bir yön tespit edilemediğinden itirazın reddine, dair aşağıdaki şekilde hüküm kurulmuştur."

12. Nihai karar 6/10/2017 tarihinde başvuruca tebliğ edilmiş, başvuruca 9/10/2017 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. İlgili belgelerden başvuruca tutukluluk hâline bireysel başvuruda bulunmasından sonra 1/2/2018 tarihinde son verildiği anlaşılmaktadır (bkz. § 13).

13. Anayasa Mahkemesi 6/3/2018 tarihli yazısıyla Ceza İnfaz Kurumundan başvuruca tutulduğu sürece ilişkin ayrıntılı bilgi istemiştir. Ceza İnfaz Kurumunun cevabının ilgili bölümü şöyledir:

"İlgi sayılı yazınızda Başvuruca Mehmet Hanifi BAKİ'nin söz konusu bireysel başvuruya istinaden tutulduğu koğuşa ilişkin aşağıda belirtilen hususlar ile ilgili olarak Kurumumuzca cevap verilmesi gerektiğinden bu kapsamda başvuruca,

1. 29/7/2017 tarihinden bireysel başvuru tarihi olan 9/10/2017 tarihine kadar tutulduğu koğuşun metre kare birimi ile ifade edilecek şekilde büyüklüğünün,

-Silahlı Terör Örgütüne Üye Olma (FETÖ/PDY) suçundan tutuklu Mehmet Hanifi BAKİ 29/07/2017 tarihinden 09/10/2017 tarihine kadar A-38 odasında tutuklu olarak kalmıştır. Tahliye olduğu 01/02/2018 tarihinde kadar da aynı odada kalmıştır. Odanın metre karesi (Ortak yaşam alanı: $32,4 m^2 +$ Yatakhane kısmı: $39,85 m^2 +$ Havalandırma Alanı: $33,75 m^2$) = $106 m^2$ 'dir.

2. Tutulduğu koğuştaki, anılan zaman zarfında başka kaç hükümlü ve/veya tutuklunun kaldığı ile anılan koğuştaki tutuklu ve/veya hükümlü başına düşen kullanım alanının (metre kare birimi ile ifade edilecek)

-Silahlı Terör Örgütüne Üye Olma (FETÖ/PDY) suçundan tutuklu Mehmet Hanifi BAKİ'nin kaldığı A-38 odasının mevcudunun ortalama 25 kişi olduğu, kişi başına düşen kullanım m^2 alanı $4,25 m^2$ 'dir.

3. Söz konusu koğuştaki, uyumak ve dinlenmek için kullanıma tahsis edilmiş ranza bulunup bulunmadığının, bu zaman zarfında koğuştaki yer yokluğu ya da başka bir gerekçe ile uyumak veya dinlenmek için kendi isteği dışında yerde yatmak, dinlenmek zorunda kalıp kalmadığının, kaldığı ise bunun süresinin ve gerekçesinin,

-Söz konusu koğuştaki uyumak ve dinlenmek için kullanıma tahsis edilmiş ranza sayısının 16 adet olduğu, yaklaşık 9 tutuklunun kapasite fazlalığı nedeniyle yer yataklarında yatmak zorunda kalmıştır. Ancak tutuklular kendi aralarında yer değişikliği yaparak yer yatağında ve ranzada yatmışlardır. Yerde ve ranzada yatma süresi tutukluların kendi iradeleriyle gerçekleştiğinden ne kadar süre yer yataklarında yattığının tespitinin mümkün olmadığı,

4. Kaldığı koğuştaki tuvalet ve banyonun bulunup bulunmadığının, mevcut ise koğuştaki tutuklu ve/veya hükümlüye düşen sayılarının ve kullanım sürelerinin;

-Odada 1 adet tuvalet, 1 adet banyo ve 2 adet lavabo bulunmaktadır. Oda mevcudunun ortalama olarak 25 kişi olduğu, tuvalet ve banyo kullanımı yaklaşık 1'er saat, lavabo kullanımı ise yaklaşık 2 saat kullanım sürelerinin olduğu,

5. Banyo ihtiyacı için sıcak su verilip verilmediği ile veriliyorsa kullanıma izin verilen günler (sayı ile ifade edilecek) ile gün içinde kullanım süresi;

-Pazartesi, Perşembe ve Cumartesi Günleri 3'er saat kişi başına 100 litre banyo kullanımı için sıcak su verilmekte, Salı-Cuma Günleri 1'er saat ihtiyaç için kişi başı kişi başına 100 litre sıcak su verilmektedir. Ayrıca kişi başına her gün 180 litre içme ve kullanma suyu verilmektedir.

6. Kıyafetini ve diğer özel eşyalarını muhafaza edebilmesi için kişisel olarak kullanılmasına sunulan eşya dolabının olup olmadığının,

-Kurumumuzdaki odalarda da kapasitenin üzerinde hükümlü ve tutuklu kalmaktadır. Kurumumuzun tip proje olması nedeniyle odada bulunan ranza ve dolap sayısının değiştirilmesinin mümkün olmadığı, Silahlı Terör Örgütüne tutuklu Mehmet Hanifi BAKI'nin odasında 25 tutuklunun kaldığı, odanın mevcut projesinde 16 adet ranza ve 16 adet dolabın sabitlenerek oluşturulduğu, bu sebeple oda ve eklentilerinin fiziki yapısında herhangi bir değişiklik yapılmadığı, ancak hükümlü/tutukluların özel eşyalarını muhafaza etmeleri için kullanımlarına kurum kantininden satın almak kaydıyla kişi başına 1 çekmece düşecek şekilde komidin almalarına müsaade edilmektedir. Silahlı Terör Örgütüne Üye Olma (FETÖ/PDY) suçundan tutuklu Mehmet Hanifi BAKI'nin kaldığı oda da 16 adet eşya dolabının bulunduğu, kişinin bu dolapları kullanıp kullanmadığının tespitinin mümkün olmadığı, yukarıda da izah edildiği gibi tutuklunun eşya dolabının herhangi birinden faydalanmamış ise özel eşyalarını muhafaza etmesi için kantinden komidin satın almasına müsaade verilmiştir.

7. Kaldığı koşu da uyumak dışında faaliyette bulunabileceği ortak veya kişisel kullanım alanlarının bulunup bulunmadığının, bulunmakta ise mahiyetinin ve büyüklüğü;

-Silahlı Terör Örgütüne Üye Olma (FETÖ/PDY) suçundan tutuklu Mehmet Hanifi BAKI'nin kaldığı oda da ve kurumumuzdaki diğer odalarda hükümlü/tutukluların kullanımına sunulmuş Ortak yaşam alanı 32,4 m² (mutfak) bulunmaktadır.

8. Kaldığı koşu da açık havalandırma bölümünün olup olmadığının, mevcut ise kullanım sıklığının ve süresinin ayrıca bu bölümün koşu da bağımsız ise büyüklüğünün (metre kare birimi ile ifade edilecek);

-Silahlı Terör Örgütüne Üye Olma (FETÖ/PDY) suçundan tutuklu Mehmet Hanifi BAKI'nin kaldığı oda da ve kurumumuzdaki diğer odalarda hükümlü/tutukluların kullanımına sunulmuş havanın aydınlanmasından, havanın kararmasına kadar kullanımına sunulmuş olan 33,75 m² bahçe bulunmaktadır.

... Kurumumuzun fiziki kapasitesinin ilk açıldığından yaklaşık 700 hükümlü/tutuklu barındırılmasına göre planlandığı, ancak daha sonra ülke genelinde hükümlü/tutuklu sayısının artması nedeniyle bu kapasite 800'e çıkarıldı, ülkemizde yaşanan kalkışma darbe girişimi sonrasında bu kapasite 1034 hükümlü/tutuklu barındırılmak üzere ranza ve dolap sayısı artırıldığı, fakat ülkemizde yaşanan darbe girişiminden dolayı tutuklama sayısının

artması, bu tutuklunun da bu suçlamadan dolayı tutuklandığı, aynı tarihlerde de kurumumuzun mevcudu (29/07/2017 tarihinde) 1446 hükümlü/tutuklu sayısına ulaştığı, 09/10/2017 tarihinde ise kurumumuzda 1221 hükümlü/tutuklu bulunduğu, hükümlü/tutukular suç gruplarına ayrılarak odalar planlandığı, bu sebeplede farklı suç gruplarına ait hükümlü/tutukluların bir arada barındırılmasının mümkün olmadığı, yeni açılan Ceza İnfaz Kurumlarında toplu sevkler planlandığı, yapılan sevkler sonucunda da mevcut hükümlü/tutuklu sayısının 1200 civarlarına düşürüldüğü, hali hazırda da 1055 hükümlü/tutuklu bulunduğu, A-38 odasında 16 kişilik oda olmasına rağmen 13 tutuklunun bulunduğu, bu sebeplerden ötürü o tarihler arasında oda mevcutlarının kapasitesinin üzerinde hükümlü/tutuklu bulunmaktadır.

Bilgi ve gereği arz olunur. "

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Ulusal Hukuk

14. 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un "Sağlığın korunması kurallarına uyma" kenar başlıklı 27. maddesi şöyledir:

"(1) Hükümlü, sağlığının korunması ve salgın hastalıkların önlenmesi için gerekli ve alınmış tedbirlere uymak, kişi sağlığı için tehlike doğuran durumları gecikmeksizin kurum yönetimine bildirmek, kendi ve içinde yaşadığı ortamın temizliğine uygun davranışlar göstermek zorundadır.

(2) Hükümlü, hem kendi, hem de diğer hükümlülerin sağlığını tehlikeye düşürebilecek eylemlerden kaçınmakla yükümlüdür."

15. 5275 sayılı Kanun'un "Nakiller" kenar başlıklı 53. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"(1) Hükümlüler, kendi istekleri veya toplu sevk, disiplin, asayiş ve güvenlik, hastalık, eğitim, öğretim, suç ve yargılama yeri nedenleriyle başka bir kuruma nakledilebilirler."

16. 5275 sayılı Kanun'un "Tutukluların barındırılması" kenar başlıklı 113. maddesi şöyledir:

"(1) Tutuklular, maddî olanaklar elverdiğince suç türlerine ve taşıdıkları güvenlik riskine göre ayrı odalarda barındırılırlar. Aralarında husumet bulunanlar ile iştirak hâlinde suç işlemiş olanlar aynı odalarda barındırılmazlar ve birbirleri ile temas etmelerini engelleyecek tedbirler alınır."

17. 5275 sayılı Kanun'un "Tutukluların yükümlülükleri" kenar başlıklı 116. maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

"(1) Bu Kanunun; yüksek güvenlikli kapalı ceza infaz kurumları, ... güvenlik ve iyileştirme programına ve sağlığın korunması kurallarına uyma, ... kapıların açılmaması ve temasın önlenmesi, ... haberleşme veya iletişim araçlarından yoksun bırakma veya kısıtlama, ziyaretçi kabulünden yoksun bırakma, hücreye koyma, ... yönetim tarafından alınabilecek tedbirler, zorlayıcı araçların kullanılması, ... şikâyet ve itiraz, ... avukat ve noterle

görüşme hakkı, kültür ve sanat etkinliklerine katılma, ifade özgürlüğü, kütüphaneden yararlanma, süreli veya süresiz yayınlardan yararlanma hakkı, telefonla haberleşme hakkı, radyo, televizyon yayınları ile internet olanaklarından yararlanma hakkı, ... muayene ve tedavi istekleri, ... hükümlülerin sayısı ve uygulanacak güvenlik tedbirleri, eğitim programları, öğretimden yararlanma, muayene ve tedavileri, sağlık denetimi, hastaneye sevk, ... ziyaret, yabancı hükümlülere ziyaret, ziyaret ve görüşlerde uygulanacak esaslar, beden eğitimi, kütüphane ve kurslardan yararlanma konularında 9, 16, 21, 22, 26 ilâ 28, 34 ilâ 53, 55 ilâ 62, 66 ilâ 76, 78 ilâ 84 ve 86 ilâ 88 inci maddelerinde düzenlenmiş hükümlerin tutukluluk hâliyle uzlaşır nitelikte olanları tutuklular hakkında da uygulanabilir."

B. Uluslararası Hukuk

18. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme) "*İnsan haklarına saygı yükümlülüğü*" kenar başlıklı 1. maddesi şöyledir:

"Yüksek Sözleşmeci Taraflar kendi yetki alanları içinde bulunan herkesin, bu Sözleşme'nin birinci bölümünde açıklanan hak ve özgürlüklerden yararlanmalarını sağlarlar."

19. Sözleşme'nin 3. maddesi şöyledir:

"Hiç kimse işkenceye veya insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele veya cezaya tabi tutulamaz."

20. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), Sözleşme'nin 3. maddesi ile ilgili içtihatlarında kötü muamele yasağının demokratik toplumların en temel değeri olduğunu vurgulamıştır. Terörizmle ya da organize suçla mücadele gibi en zor şartlarda dahi Sözleşme'nin mağdurların davranışlarından bağımsız olarak işkence, insanlık dışı ya da onur kırıcı ceza veya işlemlerden men ettiği belirtilmiştir. Kötü muamele yasağının Sözleşme'nin 15. maddesinde belirtilen toplum hayatını tehdit eden kamusal tehlike hâlinde dahi hiçbir istisnaya yer vermediği içtihatlarda hatırlatılmıştır (*Selmouni/Fransa* [BD], B. No: 25803/94, 28/7/1999, § 95; *Labita/İtalya* [BD], B. No: 26772/95, 6/4/2000, § 119).

21. AİHM, mahpusların Sözleşme'de yer alan temel hak ve hürriyetlerin tamamına kural olarak sahip olduğunu pek çok kararında yinelemiştir (*Hirst/Birleşik Krallık (No. 2)* [BD], B. No: 74025/01, 6/10/2005, § 69). Bununla birlikte ceza infaz kurumunda tutulmanın kaçınılmaz sonucu olarak suçun önlenmesi ve disiplinin sağlanması gibi kuruma güvenliğinin sağlanmasına yönelik kabul edilebilir makul gerekliliklerin olması durumunda sahip olunan haklar sınırlanabilir (*Silver ve diğerleri/Birleşik Krallık*, B. No: 5947/72..., 25/3/1983, §§ 99-105).

22. AİHM, Sözleşme'nin 3. maddesi çerçevesinde ceza infaz kurumunda tutulma koşullarını değerlendirirken başvurucular tarafından yapılan somut olaylara ilişkin iddialarla birlikte koşulların bir bütün olarak gözetilmesi gerektiğini belirtmiştir (*Dougoz/Yunanistan*, B. No: 40907/98, 6/3/2001, § 46). Bu kapsamda önlemlerin şiddeti, süresi, amacı ve ilgili üzerindeki etkileri birlikte değerlendirilmelidir (*Van der Ven/Hollanda*, B. No: 50901/99, 4/2/2003, § 51).

23. AİHM'e göre infazın yöntemi ve infaz sürecindeki davranışların mahpusları özgürlükten mahrum kalmanın doğal sonucu olan kaçınılmaz elem seviyesinden daha fazla sıkıntılı veya eziyetli bir duruma sokmaması gerekir. Ceza infaz

kurumunda tutulmanın pratik gerekleri çerçevesinde mahpusların sağlık ve esenlikleri gibi hususların yeterli bir şekilde güvence altına alınması ve mahpuslara gerekli tıbbi yardım sağlanması da insan onuruna yakışır şartların sağlanması için gereklidir (*Piechowicz/Polonya*, B. No: 20071/07, 17/4/2012, § 162).

24. Öte yandan bir muamele veya cezanın kötü muamele olduğunu söyleyebilmek için eylemin *minimum ağırlık eşiğini* aşması beklenir (*Raninen/Finlandiya*, B. No: 20972/92, 16/12/1997, § 55; *Erdogan Yağız/Türkiye*, B. No: 27473/02, 6/3/2007, §§ 35-37; *Gäfgen/Almanya* [BD], B. No: 22978/05, 1/6/2010, §§ 88-90; *Costello-Roberts/Birleşik Krallık*, B. No: 13134/87, 25/3/1993, § 30).

25. AİHM, başvuruya konu olaylarda başvuru sahiplerinin aşağılanmasını ve alçaltılmasını amaçlayan bir muameleyle ilgili herhangi bir belirtinin olmadığı hâllerde de muamelenin amacının mağdurları küçük düşürmek ya da alçaltmak olup olmadığı sorunu değerlendirmeye alınacak bir faktör olmasına rağmen böyle bir amacın yokluğunun Sözleşme'nin 3. maddesinin ihlaline engel olmayacağını belirtmektedir. AİHM; başvuru sahiplerinin çok uzun bir süre katlanmak zorunda kaldığı tutukluluk koşullarının -somut olayın kendine özgü koşullarını dikkate alarak- ciddi ruhsal hastalık ve acıya neden olabileceğini, insanlık onurunu zedeleyebileceğini, aşağılanma ve alçaltılmaya neden olan böylesi duyguları ortaya çıkarabileceğini dikkate aldığını belirtmektedir (*Kalashnikov/Rusya*, B. No: 47095/99, 15/7/2002, § 101).

26. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi (Bakanlar Komitesi) tarafından 11/1/2006 tarihinde 952. Delegation Komitesi toplantısı sırasında kabul edilen Üye Devletlere Avrupa Cezaevleri Kuralları Hakkında REC (2006) 2 numaralı Tavsiye Kararı'nın ekinde yer alan Avrupa Cezaevi Kuralları'nın (Kurallar) 17. ve 18. maddeleri hükümleri ve tutukluların yerleştirme ve barındırmalarına ilişkin kriterleri düzenlemektedir. Bu kuralların ilgili bölümleri şöyledir:

" Yerleştirme ve Barındırma

17.1 Mahpuslar, mümkün olduğunca evlerine ve sosyal rehabilitasyon çevrelerine yakın cezaevlerine yerleştirilmelidirler.

17.2 Cezaevlerine yerleştirmede, suçun devamlı takibi, güvenlik ve emniyet gerekleri ve tüm mahpuslara uygun rejimlerin sağlanması ihtiyacı hesaba katılmalıdır.

17.3 İlk yerleştirme ve sonradan yapılacak bir cezaevinden diğerine nakil konusunda, mümkün olduğunca mahpusa danışılmalıdır....

18.1 Mahpuslara sağlanan barınma yerleri ve özellikle yatakhane bölümleri, insan onuruna ve mümkün olduğunca özel yaşama saygı gösterecek biçimde olmalı, iklim koşulları ve özellikle zemin alanı, havanın metreküp miktarı, aydınlatma, ısıtma ve havalandırma dikkate alınarak, sağlık ve temizlik gereklerini karşılamalıdır.

18.2 Mahpusların yaşadığı, çalıştığı veya bir araya geldiği tüm binalarda:

a. Pencere mahpusların normal koşullarda gün ışığında okumalarını veya çalışmalarını mümkün kılmaya yeterli büyüklükte olmalı ve klima sistemiyle yeterli ölçüde bir havalandırmanın yapıldığı yerler hariç temiz havanın içeriye girmesi sağlanmalıdır. ...

18.3 Paragraf 1 ve 2'de değinilen konulardaki özel asgari gereklilikler, ulusal mevzuatta düzenlenmelidir.

18.4 Ulusal mevzuat, bu asgari gerekliliklerin cezaevlerinin kalabalık olması gerekçe gösterilerek ihlal edilmemesinin temi için mekanizmalar sağlamalıdır.

18.5 Başkalarıyla aynı koşu paylaşmasının tercih edilebilir olması dışında, mahpuslar normal olarak geceleri tek kişilik odalarda barındırılmalıdır.

...

18.8 Mahpusların özel cezaevlerine veya bir cezaevinin özel bölümlerine yerleştirilmesine karar verilirken tutulma ihtiyaçları bakımından;

a. Tutuklu mahpusların hükümlülerden ayrı olmasına;

b. Erkek mahpusların kadınlardan ayrı olmasına;

c. Genç yetişkin mahpusların büyüklerden ayrı olmasına dikkat edilmelidir.

..."

27. Kurallar'ın hijyen ile giyim ve yatak malzemelerine ilişkin kriterleri düzenleyen 19. ve 21. maddelerinin ilgili bölümleri şöyledir:

"...

19.4 Genel hijyenin sağlanması için her mahpusun, iklime uygun sıcaklıkta ve mümkünse her gün, değilse haftada en az iki kez (ve gerekiyorsa daha sık olarak) banyo ve duş yapabilmesi için uygun tesisler sağlanmalıdır.

19.5 Mahpuslar kendilerini, giysilerini ve kaldıkları yerleri temiz ve düzenli tutmalıdırlar.

...

21. Her mahpusa, düzenli biçimde muhafaza edilen ayrı bir yatak ile temiz tutulmasının sağlanması için gerekli sıklıkta değiştirilen ayrı ve uygun bir yatak takımı sağlanmalıdır."

V. İNCELEME VE GEREKÇE

28. Mahkemenin 27/6/2018 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Adli Yardım Talebi Yönünden

29. Başvurucu, meslekten ihraç edilmesi ve tutuklu olması nedeniyle bir gelire sahip olamadığını belirterek adli yardım talep etmiştir. Anayasa Mahkemesinin Mehmet Şerif Ay (B. No: 2012/1181, 17/9/2013) kararında belirtilen ilkeler dikkate alınarak geçimini önemli ölçüde zor duruma düşürmeksizin yargılama giderlerini ödeme gücünden yoksun olduğu anlaşılan başvurusunun açıkça dayanaktan yoksun olmayan adli yardım talebinin kabulüne karar verilmesi gerekir.

B. Kabul Edilebilirlik Yönünden

1. Başvurucunun İddiaları

30. Başvurucu; tutuklanarak konulduğu Ceza İnfaz Kurumundaki kalabalık nedeniyle tutulma koşullarından şikâyet etmiştir. Başvurucu bu bağlamda sıcak su imkânından yeterince yararlandırılmadığını, tutulduğu odanın yeterli sayıda eşya dolabı ve ranza ile donatılmadığını, ranza sayısının yetersizliği nedeniyle diğer mahpuslarla

dönüşümlü olarak ranza yerine yerde uyumak zorunda bırakıldığını, havalandırmanın yaz aylarında yetersiz kaldığını, odada sadece bir tuvalet ve banyonun bulunduğunu, ayrıca açık havalandırma alanının yeterli büyüklükte olmadığını ileri sürmüş; söz konusu koşulların insan haysiyetiyle bağdaşmadığını iddia etmiştir.

31. Başvurucu, koşullardaki bu yetersizliklerin tutulan kişi sayısının fazla olmasından kaynaklandığını ve kişi sayısının azaltılması talebi ile Hâkimliğe başvuruda bulunmasına rağmen Hâkimlikçe bu konuda bir araştırmaya gidilmediği için başvurusuna olumlu bir cevap alamadığını belirterek adil yargılanma hakkı ve kötü muamele yasağının ihlal edildiğini ileri sürmüş; ihlallerin tespiti ile manevi tazminata karar verilmesini talep etmiştir.

2. Değerlendirme

32. Anayasa Mahkemesi, olayların başvuru tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder (*Tahir Canan*, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 16). Başvurucunun şikâyetlerini dile getiriş biçimi dikkate alındığında iddialarının özünün tutulduğu Ceza İnfaz Kurumundaki koşulların kötü muamele yasağını ihlal ettiğine ilişkin olduğu anlaşılmaktadır. Bu nedenle başvurunun adil yargılanma hakkı ile ilişkilendirerek ileri sürdüğü iddiaları da Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan söz konusu yasak kapsamında incelenmiştir.

33. Anayasa'nın 17. maddesinin birinci fıkrasının ilgili bölümü ile üçüncü fıkrası şöyledir:

"Herkes, ... maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir.

Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz."

34. Devletin bireyin maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına saygı gösterme yükümlülüğü, öncelikle kamu otoritelerinin bu hakka müdahale etmemelerini yani anılan maddenin üçüncü fıkrasında belirtilen şekillerde kişilerin fiziksel ve ruhsal zarar görmelerine neden olmamalarını gerektirir. Bu, devletin bireyin vücut ve ruh bütünlüğüne saygı gösterme yükümlülüğünden kaynaklanan negatif ödevidir (*Cezmi Demir ve diğerleri*, B. No: 2013/293, 17/7/2014, § 81).

35. Diğer taraftan Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrası ve Sözleşme'nin 3. maddesi herhangi bir sınırlama öngörmemekte ve işkence, insanlık dışı ve onur kırıcı muamele ve cezaların yasaklanmasının mutlak mahiyetini belirtmektedir. Kötü muamele yasağının mutlak mahiyeti Anayasa'nın 15. maddesi kapsamında belirtilen savaş veya ulusun varlığını tehdit eden başka bir genel tehlike hâlinde dahi istisna öngörmemiştir. Aynı şekilde Sözleşme'nin 15. maddesi de benzer bir düzenleme ile kötü muamele yasağına ilişkin herhangi bir istisna öngörmemiştir (*Turan Günana*, B. No: 2013/3550, 19/11/2014, § 33).

36. Tutulma koşulları, tutulanlara yapılan bazı uygulamalar, ayrımcı davranışlar, devlet görevlileri tarafından sarf edilen hakaretamiz ifadeler, kişiye normal olmayan bazı şeyleri yedirme, içirme gibi muameleler kötü muamele olarak ortaya çıkabilir (*Cezmi Demir ve diğerleri*, § 90). Mahpuslar, Anayasa'nın 19. maddesi kapsamında hukuka uygun olarak kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkından mahrum bırakılabilirken (*İbrahim Uysal*, B. No: 2014/1711, 23/7/2014, §§ 29-33) genel olarak

Anayasa ve Sözleşme'nin ortak alanı kapsamında kalan diğer temel hak ve hürriyetlere sahiptir. Bununla birlikte ceza infaz kurumunda tutulmanın kaçınılmaz sonucu olarak suçun önlenmesi ve disiplinin sağlanması gibi ceza infaz kurumunda güvenliğin sağlanmasına yönelik kabul edilebilir makul gerekliliklerin olması durumunda sahip olunan haklar sınırlanabilir (*Turan Günana*, § 35).

37. Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasındaki "*Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz.*" şeklindeki kural mahpuslara yönelik uygulamalar için de geçerlidir. Bu husus, 5275 sayılı Kanun'un "*İnfazda temel ilke*" kenar başlıklı 2. maddesinin (2) numaralı fıkrasında "*Ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazında zalimane, insanlık dışı, aşağılayıcı ve onur kırıcı davranışlarda bulunulamaz*" ve yine aynı Kanun'un 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (b) bendinde "*Hürriyeti bağlayıcı cezanın zorunlu kıldığı hürriyetten yoksunluk, insan onuruna saygının korunmasını sağlayan maddî ve manevî koşullar altında çektirilir.*" şeklindeki düzenlemelerle açıkça vurgulanmıştır. Dolayısıyla verilen bir mahkûmiyet veya tutuklama kararının infazında mahpuslar için sağlanacak şartlar insan onuruna saygıyı koruyacak nitelikte olmalıdır (*Turan Günana*, § 36).

38. Ceza infaz kurumlarında kötü muamele olarak kabul edilecek hususlar farklı şekillerde tezahür edebilir. Bunlar ceza infaz kurumu idaresi ve görevlilerinin kasıtlı davranışlarından kaynaklanabileceği gibi yönetim hataları veya yetersiz kaynaklar sebebiyle de ortaya çıkabilir. Bu nedenle mahpuslar için bir cezaevindeki yaşam tüm yönleriyle değerlendirilmelidir. Ceza infaz kurumlarındaki yaşam, bunlara sağlanan aktivitelerin genişliğinden, mahpuslar ve ceza infaz görevlileri arasındaki ilişkilerin genel durumuna kadar geniş bir alanda değerlendirilmelidir (*Turan Günana*, § 37). Anayasa'nın 17. maddesi, ceza infaz kurumunda tutulan bir mahpusun içinde bulunduğu şartların insan onuruna yakışır bir şekilde olmasını da koruma altına almaktadır. İnfazın yöntemi ve infaz sürecindeki davranışların mahpusları özgürlükten mahrum kalmanın doğal sonucu olan kaçınılmaz elem seviyesinden daha fazla sıkıntılı veya eziyetli bir duruma sokmaması gerekir (*Turan Günana*, § 39).

39. Yukarıda ifade edilen tüm hususlara ilave olarak bir muamelenin Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasının kapsamına girebilmesi için asgari bir ağırlık derecesine ulaşmış olmasının gerektiğini ifade etmek gerekir. Her olayda asgari eşğin aşılmış aşılmadığı somut olayın özellikleri dikkate alınarak değerlendirilmelidir. Bu bağlamda muamelenin süresi, fiziksel ve ruhsal etkileri ile mağdurun cinsiyeti, yaşı ve sağlık durumu gibi faktörler önem taşımaktadır (*Tahir Canan*, § 23).

40. Somut olayda başvuru, tutulduğu Ceza İnfaz Kurumundaki koşullardan şikâyet etmektedir. Başvuru, şikâyetine konu ettiği koşulların ortaya çıkmasını tutulduğu odanın aşırı kalabalık olmasına bağlamakta; kalabalıklıktan kaynaklandığını ileri sürdüğü eksiklikler dışında başkaca bir eksiklik veya yetersizlikten ya da kamu görevlilerinin kasıtlı uygulamasından şikâyet etmemektedir. Dolayısıyla başvuru, aşağılanmasını amaçlayan bir muameleye maruz kaldığını ileri sürmediği gibi somut olayda bu yönde bir belirti de bulunmamaktadır. Bunun yanında Anayasa'nın 17. maddesi, ceza infaz kurumunda tutulan bir mahpusun içinde bulunduğu koşulların insan haysiyetine yakışır bir şekilde olmasını da koruma altına almaktadır. Dolayısıyla böyle bir amacın yokluğu, başvuruda söz konusu koşulların kötü muamele yaşağı kapsamında incelenmesine engel değildir.

41. Başvurucu, 15 Temmuz darbe teşebbüsünün ertesi günü tutuklanıp başka bir ceza infaz kurumuna konulmasının ardından koşullarından şikâyet ettiği Osmaniye Ceza İnfaz Kurumuna nakledilmesinin kendi isteğiyle olup olmadığı konusunda bir açıklama yapmamıştır. Bununla birlikte başvuru, Osmaniye Ceza İnfaz Kurumunda tutulduğu süre içinde koşullardan şikâyet ederek başka bir infaz kurumuna naklinin sağlanmasını isteyip istemediğini de açıklamamıştır.

42. Hükümlü ve tutukluların kendi istekleri dikkate alınarak ve mümkün olduğunca evlerine yakın ceza infaz kurumlarına yerleştirilmelerine özen gösterilmesi gerekir (bkz. §§ 15, 26). Uygulamanın da aynı yönde olduğu bilinmektedir. 15 Temmuz darbe teşebbüsü öncesinde Adana'da hâkim olan başvuru kişinin tutuklanarak konulduğu ceza infaz kurumundan evine ve yakınlarına yakın olma isteğiyle Osmaniye'ye naklinin sağlanmasını isteyip istemediği konusunda herhangi bir açıklama yapılmadığı için bu konuda değerlendirme yapılmayacak olmakla birlikte söz konusu Ceza İnfaz Kurumunda tutulan diğer mahpusların bir kısmı için böyle bir durumun söz konusu olabileceği değerlendirilmektedir.

43. Öncelikle başvuru kişinin kişisel temizliğini sağlayabilmesi için gereken sıcak suyun yeterince verilmemesi ile havalandırmanın yetersiz olması iddialarının Ceza İnfaz Kurumunun ilgili yazısı ile doğrulanmadığı anlaşılmıştır (bkz. § 13). Başvuru kişinin tutulduğu odadaki mahpusların müşterek olarak bir tuvalet ve banyo kullanmasının ise kullanımın gün içinde süre kısıtlamasına tabi tutulmuş olması, birden fazla lavabonun olması, bu bölümlerin temizliğinde sorunlar yaşandığının belirtilmemesi ile özellikle başvuru, söz konusu tuvalet ve banyonun odadan ayrı bir bölüme sahip olmadığını, görünür olması sebebiyle odada kişilerin önünde tuvaleti kullanmak veya banyo yapmak zorunda kaldığını ileri sürmemiştir. Böyle bir durumun da tespit edilmemiş olması dikkate alındığında kötü muamele yasağı bakımından gerçek bir sorun teşkil etmediği ortadadır. Anayasa Mahkemesi, başvuruda söz konusu tuvalet ve banyonun mahremiyeti bulunmayan pis ve bakımsız bir yer olduğunun ileri sürülmediğini özellikle dikkate almaktadır. Öte yandan her mahpusun kendisinin ve içinde yaşadığı ortamın temizliğine uygun davranışlar göstermek zorunda olduğu da hatırdan çıkarılmamalıdır (bkz. §§ 14, 27).

44. Başvuru, diğer mahpuslarla ortak olarak kullandığı açık havalandırma alanının yetersiz olduğuna ilişkin iddiasını ise odadaki kişi sayısını gerekçe göstererek ve metrekaresine düşen insan sayısı hesabıyla ileri sürmüştür. Söz konusu toplam 33,75 m²lik alanın havanın aydınlanmasından kararmasına kadar bir süre sınırlaması olmaksızın kullanılmasına izin verildiği dikkate alındığında tüm mahpusların bu alandan aynı anda faydalanmak zorunda kalması sonucu başvuru kişinin şikâyetinde ileri sürdüğü gibi bir sıkışıklığın söz konusu olmayacağı değerlendirilmiştir. Tüm mahpusların bunu isteyip istemeyecekleri bir yana istedikleri takdirde alanı aynı anda kullanmalarının mümkün kılınmasının gerektiği de söylenemez. Alanın birden fazla mahpusun açık hava imkânından birlikte istifade edebileceği büyüklükte olması ve mahpusların bu imkândan diğer mahpuslarla birlikte faydalanabilmelerine gündüz saatlerinde bir süre sınırlaması da olmaksızın izin verilmesi bu konudaki değerlendirme bakımından yeterli görülmüştür.

45. Başvuru ayrıca; odanın kalabalık olması nedeniyle ranzada uyuyamayıp dönüşümlü olarak yer yatağında uyumak zorunda kaldığından, dolap sayısının yetersiz olması nedeniyle eşyasını torba içinde muhafaza ettiğinden ve kişi sayısının çokluğu nedeniyle odadaki kişi başına düşen alanın küçüklüğünden şikâyet etmektedir.

46. Bu noktada Türkiye'nin 15 Temmuz 2016 gecesi silahlı bir darbe teşebbüsüyle karşı karşıya kaldığını ve ülke genelinde FETÖ/PDY ile bağlantılı olduğu değerlendirilen kişiler hakkında soruşturma başlatılıp bu soruşturmalar kapsamında pek çok kişi hakkında tutuklama tedbiri uygulandığını yeniden hatırlatmak gerekir. Bu öngörülemez durum sonucunda ülke genelindeki tutuklu sayısı çok kısa süre -birkaç gün- içinde on binlerle ifade edilen sayılarla artmıştır. Bunun sonucunda da başvurucunun tutulduğu Ceza İnfaz Kurumunda tutulan kişi sayısı Kurum kapasitesinin üzerine çıkmış, buna rağmen Ceza İnfaz Kurumu idaresince odalardaki ranza ve dolap sayısının artırılması gibi birtakım tedbirler alınarak mahpusların koşullarında bir yetersizlik oluşmasına engel olunmaya çalışılmıştır. Diğer taraftan idarenin odaların planlamasında mahpusları suç gruplarına ayırarak yapmak durumunda olması (bkz. §§ 16, 26) nedeniyle de bir dönem için söz konusu koşulların darbe teşebbüsü öncesindeki standartta sağlanmasında bazı güçlüklerin yaşandığı anlaşılmaktadır. Bununla birlikte aradan geçen zaman zarfında bu öngörülemeyen duruma karşı faaliyete geçirilen ceza infaz kurumlarına toplu nakiller gerçekleştirilmesi gibi yeni tedbirlerin alınması ve bazı tutukluların bir süre sonra serbest bırakılmasıyla Ceza İnfaz Kurumunda tutulan kişi sayısında hatırı sayılır bir azalma meydana geldiği ve başvurucunun tutulduğu odadaki mahpus sayısının oda kapasitesinin altına dahi düşürüldüğü görülmektedir (bkz. § 13).

47. Diğer taraftan 15 Temmuz darbe teşebbüsünün sonrasında bir dönem için hâl böyle olmasına rağmen başvurucunun tutulduğu odanın her mahpus için mutfak ve açık havalandırma alanları gibi ortak yaşam alanları ile birlikte 4,25 m²lik kişi başına düşen kullanılan alanının bulunması nedeniyle bu konuda yeterli standartlara sahip olabildiği sonucuna varılmıştır.

48. Başvurucu, odadaki kalabalık nedeniyle ranzadaki yatakta uyuyamadığını ve diğer mahpuslarla dönüşümlü olarak yerdeki yatakta uyumak zorunda kaldığını ileri sürmüştür; bu husus Ceza İnfaz Kurumu tarafından da doğrulanmıştır. Başvurucu, kendisine düzenli biçimde muhafaza edilen ayrı bir yatak ile temiz tutulmasının sağlanması için gerekli sıklıkta değiştirilen ayrı ve uygun bir yatak takımı sağlanmadığını ileri sürmemiştir. Başvurucu; ayrıca yatağını başka mahpuslarla paylaştığını, bir veya birkaç kişi ile birlikte uyumak mecburiyetinde kaldığını veya kişi sayısına göre yetersiz sayıda yatak verilmesinden dolayı belirli saat aralıklarıyla diğer mahpuslarla nöbetleşe uyumak zorunda bırakıldığını da iddia etmemiştir. Başvurucu, zaman zaman ranzadaki yatakta uyuyamaması ve/veya kalabalık nedeniyle meydana gelen karışıklık ve gürültü sonucu uyuma koşullarının kötüleştiğinden de bahsetmemiştir. Bu durumda zaman zaman kendisine ayrılmış yerdeki yatakta uyuyup ranzadaki yataklarda uyuyamamasının başvurucunun üzerinde ağır bir bedensel ve ruhsal yük oluşturduğu söylenemeyecektir. Odada yeterli eşya dolabının bulunmamasının da sağlığı ve esenliği üzerinde yaratabileceği etkinin ağır olduğu değerlendirilmemektedir. Bununla birlikte tüm mahpuslara -odada donatılan on altı eşya dolabının yanında- özel eşyalarını muhafaza edebilmeleri için kişi başına bir adet çekmece düşecek şekilde komodinin almalarına müsaade edildiği de anlaşılmıştır.

49. Sonuç olarak ceza infaz kurumlarında kötü muamele kabul edilecek hususlar farklı şekillerde tezahür edebilir. Ceza infaz kurumu koşulları bu bağlamda olayın kendine özgü koşullarına göre söz konusu yasak kapsamında değerlendirilebilir. Bununla birlikte tutulmaya ilişkin koşulların söz konusu uygulamanın niteliğinden kaynaklanan ve özgürlükten mahrum kalmanın doğal sonucu olan kaçınılmaz elem seviyesinin ötesinde asgari bir ağırlık derecesine ulaşmış olması gerekmektedir. Somut

olaydaki tutulma koşulları ayrı ayrı ve başvuru üzerindeki toplu etkileri hesaba katılarak değerlendirildiğinde söz konusu asgari eşik derecesinin aşılmadığı sonucuna varılmıştır.

50. Başvurucunun koşulların yetersizliğine ilişkin itirazlarının değerlendirildiği kararların ilgili ve yeterli şekilde gerekçelendirilmediğine ilişkin şikâyetinin de söz konusu kararlarda belirtilen gerekçeler dikkate alındığında açıkça dayanaktan yoksun olduğu kanaatine varılmıştır.

51. Açıklanan gerekçelerle kötü muamele yasağına ilişkin bir ihlalin olmadığına açık olduğu anlaşıldığından başvurunun *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

Engin YILDIRIM bu görüşe katılmamıştır.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Adli yardım talebinin KABULÜNE OYBİRLİĞİYLE,

B. Kötü muamele yasağının ihlal edildiğine ilişkin iddianın *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA Engin YILDIRIM'ın karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

C. 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 339. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca tahsil edilmesi mağduriyetine neden olacağından başvurunun yargılama giderlerini ödemekten TAMAMEN MUAF TUTULMASINA 27/6/2018 tarihinde karar verildi.

Başkan
Engin YILDIRIM

Üye
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye
Muammer TOPAL

Üye
M. Emin KUZ

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Başvuru Numarası : 2017/36197

Karar Tarihi : 27/6/2018

KARŞIOY GEREKÇESİ

1. Başvurucu tutuklu olarak bulunduğu ceza infaz kurumunda kalabalık bir koşu tutulması nedeniyle insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağının ihlal edildiğinden şikâyet etmektedir.

2. İlgili Ceza İnfaz Kurumunun verdiği bilgilere göre başvurunun tutulduğu koşu ortalama 25 kişi kalmış ve toplam 16 adet ranza yatağı bulunmaktadır. Dolayısıyla 9 tutuklu yerde yatmak zorunda kalmıştır. Tutuklular kendi aralarında yer değişikliği yaparak ranzada ve yerde yatmışlardır. Koşunun aşırı kalabalık olmasından kaynaklanan yer darlığı, dolap, sıcak su ve banyo kullanımı gibi durumlarda ortaya çıkan sorunlardan da başvuru yakınmaktadır.

3. Anayasa'nın 17/3 maddesi ceza infaz kurumlarında tutulan hükümlü ve tutukluların da içinde buldukları koşulların insan haysiyetine yakışır bir şekilde olmasını güvence altına almaktadır.

4. Başvurucu, Osmaniye Ceza İnfaz Kurumuna nakledildiği 29/7/2016 tarihi ile bireysel başvuru tarihi olan 9/10/2017 arasında aşırı kalabalık bir koğuştta tutulduğu görölmektedir. Başvurucunun tutukluluk hali 1/2/2018'de sona ermiştir.

5. Aşırı kalabalık koğuşlarda tutulma 15 Temmuz darbe girişimi sonrasında alınan tedbirlerin bir sonucu olarak ceza infaz kurumlarının kapasitesinin öngörölmeyen bir şekilde aşıldığı yadsınamaz bir gerçektir. Aşırı kalabalık koğuşlarda tutulma belli bir süre için anlaşılabilir bir gereklilikten kaynaklanmakla beraber somut başvuruda olduğu gibi bir yılı geçen uzunca bir süre tutuklu ve hükümlülerin böyle bir ortamda tutulmaları kabul edilemez. Başvurucunun da aralarında olduğu tutuklu ve hükümlülerin bir yıldan fazla bir süre dönüşümlü olarak tuvalet önünde yerde yatmak zorunda kalmaları insan haysiyetiyle bağdaşmamaktadır.

6. Devletin pozitif yükümlölükleri bağlamında bu kişilerin insan haysiyetine uygun bir şekilde tutulmalarını sağlayacak tedbirleri makul bir süre içinde alması gerekirdi.

7. Sonuç olarak başvurunun kabul edilebilir olduğu ve Anayasa'nın 17/3 maddesinin ihlal edildiği düşüncesiyle karara katılmadım.

Engin YILDIRIM
Başkan